

C-673/23. sz. ügy

**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás**

A benyújtás napja:

2023. november 13.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Gerechtshof Amsterdam (amszterdami fellebbviteli bíróság,
Hollandia)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2023. szeptember 19.

Fellebbezők:

Smurfit Kappa Europe BV

Smurfit International BV

Smurfit Kappa Italia SpA

DS Smith Italy BV

DS Smith plc

DS Smith Packaging Italia SpA

DS Smith Holding Italia SpA

Toscana Ondulati SpA

A fellebbezési eljárásban ellenérdekű felek:

Unilever Europe BV

Unilever Supply Chain Company AG

Unilever Italy Holdings Srl

Az alapeljárás tárgya

A Rechtbank Amsterdam (amszterdami bíróság, Hollandia; a továbbiakban még: Rechtbank [bíróság]) azon ítéletével szemben benyújtott fellebbezés, amellyel e bíróság megállapította joghatóságának fennállását egy kartellkár tárgyában folyamatban lévő ügy nem Hollandiában székhellyel rendelkező felei ellen indított keresetek tekintetében.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogalapja

A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: „Brüsszel Ia” rendelet) 8. cikke 1. pontjának értelmezése

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

1) a) kérdés

A „Brüsszel Ia” rendelet 8. cikkének 1. pontja értelmében vett szoros kapcsolat áll-e fenn a következők között:

i. egyrészt az olyan elsőrendű alperes ellen indított kereset, amely nem címzettje a nemzeti versenyhatóság kartellhatározatának, de amelyet olyan jogalanyként, amely állítólag az uniós versenyjog értelmében vett vállalkozáshoz (a továbbiakban: vállalkozás) tartozik, felmenő jelleggel felelősségre vonnak az uniós jogi kartelltilalom megállapított megsértéséért,

ii. másrészt a következő, illetve következők ellen indított kereset:

A) olyan alperesi pertárs, amely címzettje az említett határozatnak, és/vagy

B) olyan alperesi pertárs, amely nem címzettje a határozatnak, és amely jogalanyként állítólag olyan vállalkozáshoz tartozik, amelyet a határozattal közjogi szempontból felelőssé tettek az uniós jogi kartelltilalom megsértéséért?

Jelentőséggel bír-e e tekintetben, hogy

a) a felmenő jelleggel felelősségre vont elsőrendű alperes a kartell időszakában csupán részesedéseket tartott-e és kezelt-e;

b) – a 4) a) kérdésre adandó igenlő válasz esetén – a felmenő jelleggel felelősségre vont elsőrendű alperes részt vett-e a kartell tárgyát képező termékek gyártásában, forgalmazásában, értékesítésében és/vagy leszállításában, illetve a kartell tárgyát képező szolgáltatások nyújtásában;

- c) az elsőrendű alperes abban a tagállamban rendelkezik-e székhellyel vagy sem, amelyben a nemzeti versenyhatóság (csupán) az uniós jogi kartelltilalom nemzeti piacon történt megsértését állapította meg;
- d) az alperesi pertársat, amely címzettje a határozatnak, e határozat a következőnek minősíti-e:
- i. a kartell tényleges résztvevője abban az értelemben, hogy ténylegesen részt vett a versenyszabályokba ütköző, megállapított megállapodás(ok)ban és/vagy összehangolt magatartásokban, vagy
- ii. jogalany, amely azon vállalkozáshoz tartozik, amelyet közjogi szempontból felelőssé tettek az uniós jogi kartelltilalom megsértéséért;
- e) az alperesi pertárs, amely nem címzettje a határozatnak, ténylegesen gyártott-e, forgalmazott-e, értékesített-e és/vagy leszállított-e a kartell tárgyat képező termékeket, illetve ténylegesen nyújtott-e a kartell tárgyat képező szolgáltatásokat;
- f) az elsőrendű alperes és az alperesi pertárs ugyanahhoz a vállalkozáshoz tartozik-e vagy sem;
- g) a felperesek közvetlenül vagy közvetve termékeket vásároltak, illetve közvetlenül vagy közvetve szolgáltatásokat vettek igénybe az elsőrendű alperestől és/vagy az alperesi pertárstól?

1) b) kérdés

Jelentőséggel bír-e az 1) a) kérdésre adandó válasz szempontjából, hogy előrelátható-e vagy sem, hogy az érintett alperesi pertársat az elsőrendű alperes tekintetében joghatósággal rendelkező bíróság előtt fogják perelni? Amennyiben igen: külön kritériumot képez-e ez az előreláthatóság a „Brüsszel Ia” rendelet 8. cikke 1. pontjának alkalmazása során? Főszabály szerint fennáll-e ez az előreláthatóság a 2021. október 6-i Sumal ítéletre (C-882/19, EU:C:2021:800) tekintettel? Az 1) a) kérdésben említett körülmények (a)–g) pont) milyen mértékben teszik a jelen esetben előreláthatóvá, hogy az alperesi pertársat az elsőrendű alperes tekintetében joghatósággal rendelkező bíróság előtt fogják perelni?

2) kérdés

Az elsőrendű alperes ellen indított kereset esetleges sikerét is figyelembe kell-e venni a joghatóság megállapítása során? Amennyiben igen: elegendő-e ezen értékelés esetében, hogy nem zárható ki eleve, hogy a kereset sikeres lesz?

3) kérdés

Kell-e vagy lehet-e alkalmazni a (megbírságot) anyavállalatok által a leányvállalatok gazdasági tevékenységére gyakorolt meghatározó befolyásra vonatkozó, a versenyjogban elismert vélelmet („Akzo-vélelem”) (polgári jogi kartellkárügyekben)?

4) a) kérdés

Lehetnek-e ugyanabban a tagállamban székhellyel rendelkező különböző alperesek (együttesen) elsőrendű alperesek a „Brüsszel Ia” rendelet 8. cikke 1. pontjának alkalmazása esetén?

4) b) kérdés

A „Brüsszel Ia” rendelet 8. cikkének 1. pontja közvetlenül és azonnal meghatározza-e az illetékes bíróságot a nemzeti jog háttérbe szorításával?

4) c) kérdés

A 4) a) kérdésre adandó nemleges válasz esetén, tehát ha csak egy alperes lehet elsőrendű alperes, és a 4) b) kérdésre adandó igenlő válasz esetén, tehát ha a „Brüsszel Ia” rendelet 8. cikkének 1. pontja azonnal meghatározza az illetékes bíróságot a nemzeti jog háttérbe szorításával:

Lehetőség van-e a „Brüsszel Ia” rendelet 8. cikke 1. pontjának alkalmazása esetén az alperes ugyanazon tagállamban található székhelye szerinti bírósághoz történő belső áttételre?

A hivatkozott uniós jogi rendelkezések

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ), 101. cikk

A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet, a 4. cikk (1) bekezdése, a 6. cikk (1) bekezdése, a 7. cikk 1–3. pontja, a 8. cikk 1. pontja, a 11. cikk (1) bekezdésének b) pontja

A hivatkozott nemzeti rendelkezések

Wetboek van burgerlijke rechtsvordering (polgári perrendtartás, a továbbiakban: Rv), 107. cikk, a 110. cikk 1. és 3. bekezdése, 209. cikk, 612. cikk

A tényállás és az alapeljárás rövid bemutatása

- 1 A jelen ügy tárgyát a [z alpereseknek és] fellebbezőknek az EUMSZ 101. cikk – az olasz versenyhatóság (a továbbiakban: AGCM) 2019. július 17-i határozatában (a továbbiakban: határozat) megállapított – két rendbeli megsértésével okozott kárért való egyetemleges felelősségének megállapítása képezi. A határozat tárgyát egy 2004. február 2. és 2017. március 30. közötti kartonlemezkartell képezi, amely manipulálta a hullámpapírlemez eladási árait, és más vállalkozásokat is rávett a jogsértésben való részvételre. A határozat továbbá egy 2005. szeptember 7. és 2017. március 30. közötti csomagoláskartellre is vonatkozik, amelynek tárgyát a kartoncsomagolások fő gyártói között a verseny torzítása céljából létrejött megállapodás képezte (a továbbiakban együtt: kartellek). A határozat szerint a csomagoláskartell kiegészítő funkcióval rendelkezett a kartonlemezkartellhez képest.
- 2 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban az eljáró bíróság egyesítette a két ügyet. Az első három [alperesre és] fellebbezőre (első ügy) a jelen kérelem együttesen SK és társaiként, külön-külön pedig SK Europe-ként, SK Internationalként és SK Italiaként hivatkozik. A másik öt [alperesre és] fellebbezőre (második ügy) a jelen kérelem együttesen DS és társaiként, külön-külön pedig DS Italy-ként, DS Plc-ként, DS Packagingként, DS Holdingként és Toscanaként hivatkozik. A két ügy [felperesre és] fellebbezési eljárásban ellenérdekű feleire a jelen kérelem együttesen Unilever és társaiként, külön-külön pedig Unilever Europe-ként, Unilever Supply Chainként és Unilever Italy-ként hivatkozik. Az SK Europe Naardenben (Hollandia), az SK International Amszterdamban (Hollandia), a DS Italy pedig Rijswijkban (Hollandia) rendelkezik székhellyel. A többi [alperes és] fellebbező Hollandián kívül rendelkezik székhellyel.
- 3 Az Unilever Europe 2017 óta elsősorban az Unilever európai gyártóüzemei, köztük az olaszországi gyártóüzemek számára történő nyersanyag- és csomagolóanyag-beszerezésért felelős. Ezt megelőzően az Unilever Supply Chain Company volt felelős ezért. A kartellek időszakának kezdetén az Unilever csoport helyben is vásárolt hullámpapírlemezéből készült csomagolásokat az Unilever Italy jogelődjein keresztül.
- 4 Az Unilever és társai annak megállapítását kérik, hogy az SK és társai, valamint a DS és társai jogellenes károkozás alapján egyetemleges felelősséggel tartoznak velük szemben a kartellekben való részvételük miatt. Ezenkívül azt kérik, hogy az SK-t és társait, valamint a DS-t és társait egyetemlegesen kötelezzék kártérítés fizetésére, amelynek összegét egy későbbi külön eljárásban kell megállapítani. Az Unilever és társai arra hivatkoznak, hogy az SK és társai, valamint a DS és társai felelősséggel tartoznak a szóban forgó kárért olyan jogalanyokként, amelyek azokhoz a versenyjogi értelemben vett vállalkozásokhoz tartoznak, amelyek elkövették az uniós jogi kartelltilalom határozatban megállapított megsértését.

- 5 Az SK és társai az SK csoporthoz tartoznak, amely a papírból és kartonból készült csomagolóanyagok területén tevékenykedik. Az SK csoport főrésztvényese a Dublinban (Írország) székhellyel rendelkező és a jelen eljárásban részt nem vevő Smurfit Kappa Group PLC társaság. Az SK International az SK csoport globális tevékenységeinek (közbenső) holdingtársasága. Az SK International az SK Europe 100%-os részesedéssel rendelkező anyavállalata; az SK Europe az SK csoport európai tevékenységeinek (közbenső) holdingtársasága. Az SK Italia Holdings S.p.A. és az SK Italia 2018. évi egyesülése óta az SK Europe az SK Italia 100%-os részesedéssel rendelkező anyavállalata; az SK Italia egy olaszországi operatív társaság, amely kartonlemezek és kartonból készült csomagolóanyagok gyártásával és olaszországi kereskedelmével foglalkozik, és három olaszországi gyárral rendelkezik.
- 6 A DS és társai a DS csoporthoz tartoznak, amely hullámpapírlemez-alappapír, valamint hullámpapírlemez-lapok és -csomagolások gyártásával és értékesítésével foglalkozik. A DS PLC a DS csoport főrésztvényese. A DS Holding és a DS Italy holdingtársaságok. A DS Italy 92%-os részesedéssel rendelkezik a Toscanában. A Toscana hullámpapírlemez és hullámpapírlemez-ből készült csomagolások gyártásával foglalkozik, és két olaszországi gyárral rendelkezik. A DS Packaging 2012-ben felvásárolta az SCA Packaging Italia S.p.A.-t, és hullámpapírlemez-lapok és -csomagolások gyártásával és értékesítésével foglalkozik.
- 7 Az SK Italia, a DS Holding és a Toscana a határozat címzettjei. A határozat megállapította, hogy az SK Italia és a Toscana részt vett a kartellekben. A DS Holdingot a határozat mint (közvetett) anyavállalatot vontta felelősségre felmenő jelleggel. A többi alperes [és fellebbező] nem címzettje a határozatnak.
- 8 A megtámadott ítéletben a Rechtbank (bírószék) megállapította joghatóságának fennállását a Hollandián kívül székhellyel rendelkező alperesek ellen indított keresetek tekintetében. A Rechtbank (bírószék) véleménye szerint olyan szoros kapcsolat áll fenn a holland és a külföldi alperesek ellen indított keresetek között, hogy az egymásnak ellentmondó határozatok elkerülése érdekében célszerű azokról ugyanannak a bíróságnak határoznia. Az SK és társai, valamint a DS és társai fellebbezést nyújtottak be e határozattal szemben.
- 9 A holland jog szerint a joghatóság az eljárás lefolytatásának nélkülözhetetlen feltétele, és azt ezért – a fellebbezési eljárásban is – hivatalból kell vizsgálni. A Rechtbank Amsterdam (amszterdami bíróság) joghatóságát ezenkívül a Hollandián kívül székhellyel rendelkező alperesek egy járulékos kérelem keretében vitatták. A felek eddig előadott érvei kizárólag a Rechtbank Amsterdammak (amszterdami bíróság) a Hollandián kívül székhellyel rendelkező alperesek ellen indított keresetekkel kapcsolatos joghatóságára vonatkoznak.
- 10 Az illetékesség, tehát az a kérdés, hogy Hollandiában melyik (azonos fokú) bíróságnak kell elbírálnia a keresetet, nem nélkülözhetetlen feltétele az eljárás lefolytatásának. Az illetékességet főszabály szerint az alperes székhelye határozza

meg. A holland alperesek közül csak az SK International székhelye található az amszterdami bírósági illetékességi területen. A Rechtbank (bíróság) az Rv 107. cikke alapján illetékesnek tekintette magát. E rendelkezés értelmében abban az esetben, ha a bíróság az együttesen perelt alperesek egyike tekintetében illetékességgel rendelkezik, a többi alperes tekintetében is illetékességgel rendelkezik, amennyiben a különböző alperesek ellen indított keresetek között olyan kapcsolat áll fenn, hogy hatékonysági okok együttes tárgyalást indokolnak. A Hollandiában székhellyel rendelkező érintett alperesek egyébként nem vitatták a Rechtbank (bíróság) illetékességét. Az illetékességről szóló határozattal szemben nincs helye jogorvoslatnak (az Rv 110. cikkének 3. bekezdése). A holland eljárásjog szerint a Gerechthofnak (fellebbviteli bíróság) ezért abból kell kiindulnia, hogy a Rechtbank Amsterdam (amszterdami bíróság) valamennyi Hollandiában székhellyel rendelkező alperes tekintetében illetékességgel rendelkezik.

- 11 Ahhoz, hogy a kereseteknek az érdemi eljárásban helyt lehessen adni, elsősorban az szükséges, hogy megállapítást nyerjen valamennyi alperesnek az Unilever és társai által érvényesített felelőssége. Az Unilever és társai azt kérik, hogy a kár megállapítására kármegállapítási eljárásban kerüljön sor (az Rv 612. cikke). Ez egy a holland jog szerint bevett, de nem kötelező későbbi külön eljárás. Ahhoz, hogy az ügy áttétel révén kármegállapítási eljárás tárgyává váljon a kár e későbbi eljárásban történő meghatározása érdekében, elegendő, hogy valószínűsíthető, hogy az Unilever és társai kárt szenvedtek.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem indokolásának rövid bemutatása

- 12 Az értelmezési kérdések az ügy sajátos jellegével függnek össze, olyan ügyről van ugyanis szó, amelynek tárgyát az uniós jogi kartelltilalom AGCM által megállapított, az olasz piacon történt több rendbeli megsértéséből eredő kartellkárok képezi. Az előterjesztett kérdések egy része kartellkárokkal kapcsolatos más hollandiai ügyekben is szerepet játszik, például egy másik kartellkárukban, amelyben a Gerechthof (fellebbviteli bíróság) ma részben azonos kérdéseket terjeszt elő, valamint egy olyan ügyben, amelyben a Hoge Raad (legfelsőbb bíróság, Hollandia) 2023. június 26-án terjesztett elő kérdéseket (Athenian Brewery és Heineken ügy, C-393/23).

Az 1) a) és 1) b) kérdés

- 13 A Gerechthof (fellebbviteli bíróság) a jelen ügyben eltérő álláspontokkal szembesül azon kérdéssel kapcsolatban, hogy fennáll-e vagy fennállhat-e a „Brüsszel Ia” rendelet 8. cikkének 1. pontja értelmében vett szoros kapcsolat egyrészt az SK International és/vagy a Hollandiában székhellyel rendelkező többi alperes ellen indított kereset, másrészt a külföldi alperesek ellen indított keresetek között, és hogy jelentőséggel bír-e, hogy az érintett alperes számára előrelátható, hogy a Rechtbank Amsterdam (amszterdami bíróság), az elsőrendű alperes SK International tekintetében joghatósággal rendelkező bíróság előtt fogják perelni.

- 14 Az Unilever és társai által képviselt egyik álláspont szerint a szoros kapcsolat fennállása abból a körülményből fakad, hogy egyrészt az SK International ellen indított kereset (és adott esetben a Hollandiában székhellyel rendelkező többi alperes ellen indított keresetek), másrészt a külföldi alperesek ellen indított keresetek az ugyanazon kárért való egyetemleges felelősségen alapulnak, minek körében valamennyi alperes ellen mint azon vállalkozásokhoz tartozó jogalanyok ellen indítottak pert, amelyek tekintetében a határozat megállapította, hogy egységes és folyamatos jelleggel megsértették az uniós jogi kartelltilalmat. Ez az álláspont a kártérítésnek az uniós jogi kartelltilalom hatékony alkalmazásának biztosítására irányuló célján alapul (lásd: 2021. október 6-i Sumal ítélet, C-882/19, EU:C:2021:800 [a továbbiakban: Sumal ítélet], 67. pont).
- 15 A másik álláspont szerint ilyen esetben csak a határozat címzettje vagy egyenesen csak egy olyan jogalany lehet elsőrendű alperes, amely ténylegesen maga követett el versenyjogi jogsértéseket. A vállalkozáshoz tartozó olyan jogalanyok felmenő és/vagy lemenő felelőssége, amelyek maguk nem vettek részt a jogsértésben, ezen álláspont szerint nem indokolja, hogy az ilyen (a határozatban nem megnevezett) jogalany elsőrendű alperes lehessen. A megfelelő igazságszolgáltatást nem szolgálja a potenciális elsőrendű alperesek széles köre. Ez a „Brüsszel Ia” rendelet 4. cikkének (1) bekezdése szerinti elv kiüresedését eredményezné, és a joghatósági szabályok kiszámíthatatlan alkalmazásához, valamint nemkívánatos „forum shoppinghoz” vezetne, mert ilyen esetben (csaknem) minden tagállam bírósága joghatósággal rendelkezhetne. Ez ellentétes a kiszámíthatóság követelményével, azzal a céllal, hogy a joghatósági szabályoknak nagymértékben kiszámíthatóknak kell lenniük, valamint azzal az elvvel, hogy a „Brüsszel Ia” rendelet 8. cikkének 1. pontjához hasonló különös joghatósági szabályokat néhány megszorítóan értelmezendő és pontosan meghatározott esetre kell korlátozni. Különösen a határozatban nem megnevezett olyan jogalany ellen indított keresetek, amelynek felmenő felelősségét érvényesítik, és az olyan jogalany ellen indított keresetek, amely mint valamely vállalkozás része esetében a határozat szintén csak felmenő felelősséget állapított meg, túl távol állnak egymástól ahhoz, hogy megfelelhessenek a szoros kapcsolat feltételének, legalábbis ha olyan jogalanyok ellen indított keresetekről van szó, amelyek nem ugyanazon vállalkozáshoz tartoznak. Ezen álláspont szerint a „Brüsszel Ia” rendelet 8. cikkének 1. pontja csak akkor alapozhatja meg a joghatóságot, ha az alperesek számára előrelátható, hogy ellenük az elsőrendű alperes tekintetében joghatósággal rendelkező bíróság előtt indíthatók keresetek. Nem ez a helyzet különböző vállalkozásokhoz tartozó, egymástól nagyon távol álló jogalanyok esetében.
- 16 A Gerechtshof (fellebbviteli bíróság) véleménye szerint nem egyeztethető össze az uniós jogi kartelltilalom hatékony érvényesítésének céljával, ha eleve kizárjuk azokat a jogalanyokat, amelyekkel szoros kapcsolat állhat fenn, és/vagy amelyek az elsőrendű alperesek lehetnek. Elfogadható, hogy az uniós jogi kartelltilalom egységes és folyamatos megsértése miatt olyan alperesek ellen indított keresetek, amelyek közvetlenül az uniós jog alapján felelős jogalanyoknak minősülnek, ugyanarra a ténybeli és jogi helyzetre vonatkoznak, ha ezen alperesek számára

előrelátható volt, hogy az elsőrendű alperes székhelye szerinti bíróság előtt fogják perelni őket. Az előreláthatóságot illetően jelentőséggel bírhat, hogy az uniós jogi kartelltilalom megsértése ahhoz vezethet, hogy számos felperes közvetlenül az uniós jog alapján felelős számos jogalany ellen indít kártérítési keresetet. Az adott ügy konkrét tényállása és körülményei azonban azt eredményezhetik, hogy az elsőrendű alperes ellen indított kereset és egy adott másik alperes ellen indított kereset közötti kapcsolat olyan laza, hogy nem áll fenn a „Brüsszel Ia” rendelet 8. cikkének 1. pontja értelmében vett szükséges szoros kapcsolat. Ilyen esetekben nem lehet azzal érvelni, hogy fennáll az egymásnak ellentmondó határozatok veszélye, ha a különböző alperesek ellen indított kereseteket nem ugyanazon bíróság tárgyalja. Az előreláthatóság tehát korrekciós mechanizmusként működik annak megállapítása keretében, hogy azonos ténybeli és jogi helyzet áll-e fenn. Ez az értelmezés összhangban áll a 2015. május 21-i CDC Hydrogen Peroxide ítélettel (C-352/13, EU:C:2015:335) és a „Brüsszel Ia” rendelet 8. cikke 1. pontjának céljával (megfelelő igazságszolgáltatás), hozzájárul az uniós versenyjog hatékony és eredményes végrehajtásához, és megfelel annak, hogy a „Brüsszel Ia” rendelet 8. cikke 1. pontjának alkalmazása körében nem létezik hierarchia a keresetek között, és nem állnak fenn részletesebb követelmények az elsőrendű alperest illetően.

A 2) kérdés

- 17 A Gerechtshof (fellebbviteli bíróság) azzal szembesül, hogy a holland joggyakorlat két különböző álláspontot képvisel az elsőrendű alperes ellen indított keresetek esetleges sikerének a „Brüsszel Ia” rendelet 8. cikke 1. pontjának alkalmazása esetén fennálló jelentőségével kapcsolatban.
- 18 Az egyik álláspont szerint a keresetek sikerét csak az érdemi eljárásban kell megítélni. Ezen álláspont szerint mindazonáltal joggal való visszaélés valósulhat meg, ha jobb tudomás ellenére eleve kilátástalan keresetet indítanak az elsőrendű alperes ellen.
- 19 A másik álláspont szerint már a joghatóság értékelése során meg kell vizsgálni, hogy a keresetek ténybeli és jogi szempontból kellő mértékben alá vannak-e támasztva, különösen, ha az elsőrendű alperes ellen indított keresetről van szó, és a „Brüsszel Ia” rendelet 8. cikkének 1. pontja nem alkalmazható elégtelen alátámasztottság esetén. Az álláspont képviselői e tekintetben a 2015. január 28-i Kolassa ítéletre (C-375/13, EU:C:2015:37, 61. pont) és a 2016. június 16-i Universal Music International Holding ítéletre (C-12/15, EU:C:2016:449, 44. pont) hivatkoznak. Ezen ítéletekben a Bíróság megállapította, hogy a joghatóság vizsgálatának nem kell a felperes állításaira korlátozódnia. A felek között ténylegesen fennálló jogviszonyról rendelkezésre álló információkat és az alperes állításait is értékelni kell. Ezen álláspont szerint a „Brüsszel Ia” rendelet 8. cikkének 1. pontja csak akkor alkalmazható, ha már kezdettől fogva – tehát a felek érdemi vitája, a tények alaposabb vizsgálata vagy bizonyítás nélkül – kellően valószínű, hogy az elsőrendű alperes ellen indított kereset sikeres lesz.

- 20 Megalapozott kétségek állnak fenn azon kérdést illetően, hogy melyik álláspont a helyes. Mengozzi főtanácsnok a Freeport ügyre vonatkozó 2007. május 24-i indítványában (C-98/06, EU:C:2007:302, 70. pont) azt az álláspontot képviselte, hogy az egymásnak ellentmondó határozatok veszélye vizsgálatának ki kell terjednie annak vizsgálatára is, hogy mekkora az eljáró bíróság joghatóságán belül lakóhellyel rendelkező alperes ellen indított eljárás sikerének valószínűsége. Mengozzi főtanácsnok szerint ennek a vizsgálatnak azonban nem lehet olyan tényleges, gyakorlati jelentősége, hogy kizárja az egymásnak ellentmondó határozatok meghozatalának veszélyét, kivéve, ha a kereset nyilvánvalóan elfogadhatatlannak vagy megalapozatlannak bizonyul. 2006. július 13-i Reisch Montage ítéletében (C-103/05, EU:C:2006:471, 31. pont) azonban a Bíróság megállapította, hogy a 44/2001 rendelet 6. cikkének 1. pontjára hivatkozni lehet a valamely tagállamban az ott lakóhellyel rendelkező elsőrendű alperes és egy másik tagállamban lakóhellyel rendelkező másodrendű alperes ellen indított keresetben, akkor is, ha e kereset a benyújtásától fogva elfogadhatatlan az elsőrendű alperes tekintetében. Ez nem érinti azt, hogy joggal való visszaélés valósulhat meg, ha jobb tudomás ellenére eleve kilátástalan keresetet indítanak az elsőrendű alperes ellen.

A 3) kérdés

- 21 E kérdés csak akkor bír jelentőséggel, ha az elsőrendű alperes ellen indított kereset esetleges sikere releváns a joghatóság vizsgálata keretében. Ha a joghatóság vizsgálata során csak akkor állapítható meg joggal való visszaélés és így a joghatóság hiánya, ha jobb tudomás ellenére eleve kilátástalan keresetet indítanak az elsőrendű alperes ellen, akkor e kérdéseket – joggal való visszaélés hiányában – az érdemi eljárásban kell megválaszolni.
- 22 A 3) kérdés az úgynevezett „Akzo-vélelemre”, tehát arra a megdönthető vélelemre vonatkozik, hogy az az anyavállalat, amely (közel) 100%-os részesedéssel rendelkezik az uniós versenyjog szabályait sértő magatartást folytató leányvállalatban, meghatározó befolyást gyakorol az említett leányvállalat magatartására (lásd: 2009. szeptember 10-i Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ítélet, C-97/08 P, EU:C:2009:536, 60. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Ez a vélelem akkor is alkalmazandó, ha az anyavállalat a leányvállalatának részvényeihez fűződő összes szavazati jogot gyakorolhatja (lásd: 2021. január 27-i The Goldman Sachs Group kontra Bizottság ítélet, C-595/18 P, EU:C:2021:73, 35. pont), és annak alkalmazására egy közbenső holdingtársaságot közvetetten irányító anyavállalat (lásd: a Törvényszék 2012. szeptember 27-i Shell Petroleum és társai kontra Bizottság ítélete, T-343/06, EU:T:2012:478, 52. pont), valamint egy gazdasági tevékenységet nem folytató, nem aktív holdingtársaságnak minősülő anyavállalat (lásd: 2011. január 20-i General Química és társai kontra Bizottság ítélet, C-90/09 P, EU:C:2011:21, 86–88. pont; 2013. július 11-i Bizottság kontra Stichting Administratiekantoor Portielje ítélet, C-440/11 P, EU:C:2013:514, 42–44. pont) esetében is sor került. Az „Akzo-vélelem” kialakítására az uniós versenyjog közjogi érvényesítése

keretében került sor. Megalapozott kétségek állnak fenn az „Akzo-vélelem” polgári jogi kartellkárügyekben történő alkalmazását illetően.

- 23 Az egyik megközelítés azt hangsúlyozza, hogy a vállalkozás versenyjogi fogalmát azonos értelemben kell értelmezni a közjogi és a polgári jogi jogérvényesítés során, és hogy az „Akzo-vélelemnek” az uniós versenyjog közjogi érvényesítése keretében történő alkalmazásának alapjául szolgáló megfontolások a polgári jogi érvényesítésre is vonatkoznak.
- 24 Egy másik álláspont szerint az „Akzo-vélelem” csupán egy eljárási bizonyítási vélelem a Bizottság és a nemzeti versenyhatóságok javára a közigazgatási eljárásokban. A Sumal ítélet és a 2019. március 14-i Skanska Industrial Solutions és társai ítélet (C-724/17, EU:C:2019:204) nem szorítja háttérbe a nemzeti bizonyítási és eljárási szabályokat, és ezen ítéletekből az a következtetés sem vonható le, hogy ez a közigazgatási eljárási szabály minden további nélkül alkalmazható a felelősség megállapítására irányuló polgári eljárásokban. E tekintetben jelentőséggel bír, hogy a Sumal ítélet 43. pontja az „Akzo-vélelmet” nem tekinti a (polgári jogi) betudhatóság szempontjának.

A 4) a)–4) c) kérdés

A 4) a) kérdés

- 25 Az Unilever és társai véleménye szerint a „Brüsszel Ia” rendelet 8. cikke 1. pontjának alkalmazhatóságához elegendő, hogy a külföldi alperesek ellen indított keresetek és a holland alperesek ellen indított keresetek egyike között az említett rendelkezés értelmében vett szoros kapcsolat áll fenn, még ha ezen alperesek közül egy vagy több azon bíróság illetékességi területétől eltérő illetékességi területen rendelkezik is székhellyel, amely előtt a keresetet indították. Egy másik álláspont szerint csak egyetlen, az eljáró bíróság illetékességi területén székhellyel rendelkező alperes lehet elsőrendű alperes. A holland joggyakorlatban mindkét álláspont képviseltetve van.
- 26 A Gerechtshof (fellebbviteli bíróság) megállapítja, hogy a „Brüsszel Ia” rendelet 8. cikke 1. pontjának szövege arra tűnik utalni, hogy csak egy alperes lehet elsőrendű alperes. Ha az összes alperesi pertárs ellen indított keresetek és az SK International ellen indított kereset között fenn kell állnia a szóban forgó szoros kapcsolatnak, akkor sokkal szigorúbb követelményről van szó, mintha elegendő lenne a Hollandiában (de nem a Rechtbank Amsterdam [amszterdami bíróság] illetékességi területén) székhellyel rendelkező többi alperes egyike ellen indított keresettel fennálló kapcsolat. Amint az a 10. pontban megállapítást nyert, a Gerechtshofnak (fellebbviteli bíróság) a jelen ügyben abból kell kiindulnia, hogy valamennyi Hollandiában székhellyel rendelkező alperes tekintetében illetékességgel rendelkezik.

A 4) b) kérdés

- 27 Mivel az SK International adott esetben nem lehet elsőrendű alperes, a többi holland alperes egyike azonban igen, jelentőséggel bír, hogy a „Brüsszel Ia” rendelet 8. cikkének 1. pontja azonnal és adott esetben egyenesen kizárólagosan – az illetékességre vonatkozó nemzeti szabályok kizárásával – megalapozza-e nemcsak a joghatóságot, hanem az illetékességet is. A „Brüsszel Ia” rendelet 8. cikke 1. pontjának szövege erre utal. Ez a kettős funkció a „Brüsszel Ia” rendelet 7. cikkének 1. és 2. pontja, valamint 11. cikke (1) bekezdésének b) pontja esetében már megállapítást nyert, e rendelkezések szövege pedig hasonló az említett rendelet 8. cikke 1. pontjának szövegéhez (lásd: 2021. július 15-i Volvo és társai ítélet, C-30/20, EU:C:2021:604, 33. pont; 2007. május 3-i Color Drack ítélet, C-386/05, EU:C:2007:262, 30. pont; 2022. június 30-i Allianz Elementar Versicherung ítélet, C-652/20, EU:C:2022:514). A 4) b) kérdés ezt hivatott minden kétséget kizáróan tisztázni, mert a 4) c) kérdés e kettős funkcióból indul ki.

A 4) c) kérdés

- 28 A 4) c) kérdés arra az esetre vonatkozik, ha az SK International ugyan nem, a többi holland alperes egyike azonban elsőrendű alperes lehet. A 4) a) kérdésre adandó nemleges válasz esetén, tehát ha csak egy alperes lehet elsőrendű alperes, és a 4) b) kérdésre adandó igenlő válasz esetén, tehát ha a „Brüsszel Ia” rendelet 8. cikkének 1. pontja azonnal meghatározza az illetékes bíróságot, felmerül ugyanis a kérdés, hogy lehetőséget biztosít-e a „Brüsszel Ia” rendelet 8. cikkének 1. pontja egy másik alperes ugyanazon tagállamban található székhelye szerinti bírósághoz történő áttételre. Ebben az esetben (nem áll fenn szoros kapcsolat az elsőrendű alperes ellen indított keresettel, egy ugyanabban a tagállamban székhellyel rendelkező másik alperes ellen indított keresettel azonban igen) az ügyet a belső áttétel lehetőségének hiányában újra meg kell indítani az e másik alperes ugyanazon tagállamban található székhelye szerinti bíróság előtt. Ez új eljáráshoz vezet, amelyben a joghatóságot ismét hivatalból kell vizsgálni. A belső (az egyik holland bíróság által a másikhoz az eljárás éppen aktuális szakaszban történő folytatása melletti) áttétel lehetősége a pergazdaságosságot és a célszerűséget szolgálja. A Gerechthof (fellebbviteli bíróság) ezért úgy véli, hogy lehetségesnek kell lennie a „Brüsszel Ia” rendelet 8. cikke 1. pontja ilyen belső áttételt lehetővé tevő értelmezésének.s